

Deres ref.: 22/3392

Oslo, 10. oktober 2022

HØRINGSUTTALELSE – HØRING OM FORBUD MOT KONVERTERINGSTERAPI

1. Om rettspolitisk forening

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre rettsstillingen til sosialt vanskeligstilte grupper.

2. Merknader til forslaget om forbudet mot konverteringsterapi

Rettspolitisk forening er positiv til departementets forslag om å forby konverteringsterapi, inkludert forslaget om å forby markedsføring. Vi stiller oss særskilt positiv til at samtykke- og utilbørlighetsbegrensningen fra Solberg-regjeringen sitt forslag nå er fjernet. Det nye forslaget er samtidig godt avgrenset, ved kun å kriminalisere metoder som er “klart” egnet til å påføre vedkommende psykisk skade. Når det oppstilles et kvalifiserende krav til handlingens skadepotensiale, vil det bidra til å tilfredstille lovskravet.

Vi er også positive til det mer generelle begrepet “metoder”, som bidrar til å dekke alle former for konverteringsterapi, uavhengig av om den har form av å være “behandlinglignende” eller ikke. Forbudet får på den måten et klart anvendelsesområde utover lov om alternativ behandling. Videre vil foreningen påpeke at en positiv sideeffekt av forbudet, er at det vil kunne bidra til å styrke det sivilrettslige vernet etter likestillings- og diskrimineringsloven. Vi støtter også departementets konklusjoner om at forbudet ikke er i strid med menneskerettighetene.

2.1. Markedsføringsforbudet bør også inkludere «promotering»

Når det gjelder forbudet mot markedsføring, mener vi departementet bør vurdere å legge til det mer generelle begrepet “promotere”, som et tillegg til markedsføring. Dette for å klargjøre at forbudet ikke kun gjelder markedsføring av kommersielle tilbud, men også promotering av ideelle tilbud. Forbudet mot markedsføring kan da for eksempel utformes slik (med våre tillegg understreket):

Den som markedsfører eller promoterer metoder med formål om å få noen til å endre, fornekte eller undertrykke sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet straffes med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder.

2.2. Kjønnsuttrykk bør inn i straffebudet

Vi stiller oss kritisk til at “kjønnsuttrykk” ikke er dekket i straffebudet. Det er uklart hvorfor forbudet mot konverteringsterapi aktivt skal utelate kjønnsuttrykk, når kjønnsuttrykk samtidig er dekket som et av diskrimineringsgrunnlagene i likestillings- og diskrimineringsloven § 6. Kjønnsuttrykk er også dekket i forbudet mot hatefulle ytringer, jf. straffeloven § 185. Ved å aktivt utelate kjønnsuttrykk kan det skape unødvendig uklarhet og tvil, ved om det har vært meningen å aktivt angi et mer innskrenkende forbud. En person som utsetter en annen for konverteringsterapi, grunnet vedkommendes kjønnsuttrykk, vil da kunne gå klar av straffebudet mot konverteringsterapi, mens den samme handlingen etter omstendighetene kan fanges opp av andre forbud, for eksempel forbudet mot diskriminering etter likestillings- og diskrimineringsloven § 6. Dette virker lite konsekvent.

Kjønnsuttrykk er også dekket i flere av forbudene mot konverteringsterapi i andre land, slik som Malta, Canada og New Zealand. Kjønnsuttrykk har en selvstendig betydning, utover kjønnsidentitet. En person som utfordrer normene for hvordan man skal uttrykke sitt kjønn, vil kunne bli utsatt for “metoder” for “å endre, fornekte eller undertrykke” sitt kjønnsuttrykk, uavhengig av vedkommendes kjønnsidentitet. Av den grunn er også kjønnsuttrykk fremhevet som et særskilt diskrimineringsgrunnlag, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 6.

2.3. Forsøk og medvirkning

Foreninga støtter departementets forslag om at straffeansvaret for medvirkning og forsøk skal følge de alminnelige reglene i straffeloven §§ 15 og 16. Det er positivt at departementet etter innspill i forrige høringsrunde har trukket forslaget om å legge til grunn et innskrenket medvirkningsansvar sammenlignet med den alminnelige medvirkningslæren.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen,

Lars Arnesen, Helena Aanstad, Hanna Hågensen Aasen og Victor Håland

Rettspolitisk forening